

milliy va xalqaro darajada iste'molchilar huquqlarini himoya qilish organlari va boshqa davlat organlari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish.

- Ishlab chiqarish, iste'mol va hamkorlikning yangi shakllari uchun imkoniyatlar yaratadigan onlayn platformalardan foydalanish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5847-son Farmoni.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 28 apreldagi "Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PQ-4699-son qarori.

3. Ko'chimov A.H., Boltaeva M.J. Raqamlashgan ta'lim va uning OTM boshqaruv samaradorligini oshirishdagi roli. KOMPYUTER ILMLARI VA MUHANDISLIK TEXNOLOGIYALARI. *mavzusidagi Xalqaro miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallari to'plami* (2022-yil 14-15-oktyabr)

4. Xaydarov B. X., Saitov S. A. RAQAMLI IQTISODIYOT TUSHUNCHASI, AFZALLIKLARI AMALIY AHAMIYATI VA XORIJIY TAJRIBA //Academic research in educational sciences. – 2022. – T. 3. – №. 5. – C. 151-156.

5. <https://www.texnoman.uz/post/raqamli-iqtisodiyot-nima.html>

6. https://www.researchgate.net/publication/356857900_raqamli_iqtisodiyot_tushunchasi_afzalliklari_va_amaliy_ahamiyati

7. <https://lex.uz/docs/-5458249>

SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY SALOHIYATINI OSHIRISHDA RAQAMLASHTIRISHNING AHAMIYATI

Madaminova Gulmira Ikromaliyevna,

Omonov Jasur Sayfulla o'g'li

Farg'ona politexnika instituti, O'zbekiston

g.madaminova@ferpi.uz

Annotatsiya. Maqolada iqtisodiyotini yuksaltirishda sanoat korxonalarining iqtisodiy salohiyatini oshirishda raqamlashtirishning ahamiyati haqida bayon etilgan.

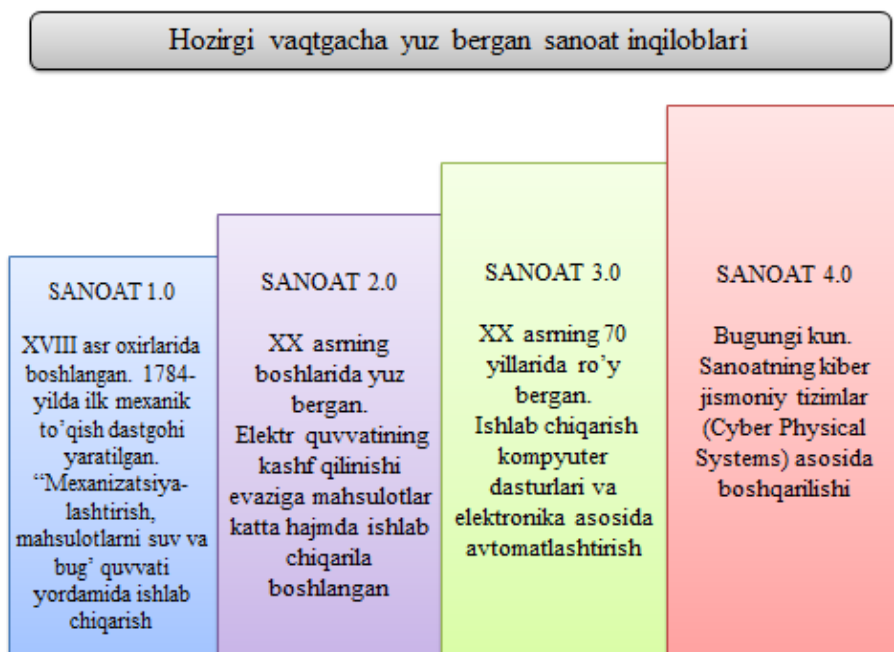
Kalit so'zlar. Iqtisodiyot, raqamlashtirish, yalpi ichki mahsulot, moliya, resurs, axborot texnologiyasi.

Davlatimiz iqtisodiyotini yuksaltirishda sanoat korxonalarining iqtisodiy salohiyatini oshirish g'oyat muhim ahamiyatga egadir. Chunki, sanoat tarmog'i rivoji orqali mamlakatning barcha tabiiy, mehnat va moliyaviy resurslaridan, shuningdek fan-tehnikaning barcha yutuqlaridan unumli foydalanish imkoniyati yuzaga keladi. Sanoatni raqamlashtirish esa ushbu jarayonda muhim ahamiyatga ega bo'lib, mamlakatlar iqtisodiyotini rivojlantiruvchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Dunyo hamjamiyatida raqamlashtirish darajasiga ko'ra korxonalarning nominal yalpi ichki

mahsulotiga qo'shgan hissasining yillar davomidagi o'zgarish tendensiyasidan ham ushbu jarayon global miqyosdagi maqsadga aylanganini ko'rish mumkin. Ya'ni, 2018 yilda raqamlashtirilgan korxonalar tomonidan 13.5 trillion AQSH dollari miqdorida moddiy va nomoddiy ne'matlar yaratilgan bo'lsa, axborot texnologiyalaridan foydalanmaydigan korxonalar 67.7 trillion AQSH dollariga teng mahsulotlar yaratgan. 2022 yilda esa bu ko'rsatkichlar mos ravishda 44.6 trillion AQSH dollari (raqamlashtirilgan korxonalar) va 52.3 trillion AQSH dollari ga teng bo'lgan miqdorlarni tashkil etdi. Shuningdek, 2018 yilga taqqoslanganda, 2022 yilda raqamli korxonalar yaratgan mahsulotlar qiymati 31.1 trillion AQSH dollari miqdoridagi o'sish tendensiyasini ko'rsatdi [1].

Mamlakatimizda ham bu borada zaruriy ishlar bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda. Jumladan, "2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi"ning, "Milliy iqtisodiyotni jadal rivojlantirish va yuqori o'sish sur'atlarini ta'minlash" yo'nalishi doirasida raqamli iqtisodiyotni asosiy "drayver" sohaga aylantirib, uning hajmini kamida 2,5 baravar oshirishga qaratilgan ishlarni olib borish, iqtisodiyotning real sektorida hamda moliya va bank sohalarida ishlab chiqarish va operatsion jarayonlarni raqamlashtirish darajasini 2026 yil yakuniga qadar 70 foizgacha oshirish maqsadlari qo'yilgan [2].

Tarixdan ma'lumki hozirgi vaqtga qadar 4 ta sanoat inqilobi yuz bergan va ularning har biri o'ziga xos xususiyatlarga ega (1-rasm). Ushbu inqiloblarning zamirida turli kashfiyotlarning yaratilishi va buning natijasida ishlab chiqarish jarayoni samaradorligining sezilarli ravishda oshishi yotadi.

1-rasm. Hozirgi vaqtgacha yuz bergan sanoat inqiloblari va ularning xususiyatlari

Manba: muallif tomonidan shakllantirilgan

Sanoat korxonalarining iqtisodiy salohiyatini oshirishda Sanoat 4.0 konsepsiyasining o'rni juda muhimdir. Ushbu atamadan Jahon Iqtisodiy Forumi (WEF) ijrochi raisi Klaus Martin Shvab tomonidan 2016-yilda bo'lib o'tgan forumda

foydalanilgan va ommalashtirilgan[3]. Ushbu konsepsiyaning mohiyati esa avtomatlashtirishning yuksalishi va aqlli mashinalar yordamida ishlab chiqarish jarayoni yuz beradigan aqlli korxonalarning yaratilishi bilan tavsiflanadi. Ushbu korxonalarda ishlab chiqarish kiber jismoniy tizimlar yordamida boshqariladi, bu esa o'z navbatida jarayonning samaradorligi va unumdorligini oshiradi. Moslashuvchanlik yaxshilanadi, shuning uchun ishlab chiqaruvchilar ommaviy sozlash yordamida mijozlar talablarini yanada yaxshiroq qondirishlari mumkin bo'ladi.

Bunda global ishlab chiqarish va ta'minot tarmog'ining zamonaviy aqlli texnologiyalar, kata ma'lumotlar bazasi (Big Data), sun'iy intellekt (AI), keng ko'lamli mashinadan mashinaga modeli (M2M), buyumlar interneti (IoT), "bulutli" hisoblash (Cloud computing) va boshqa texnologiyalardan foydalangan holda ishlab chiqarish amaliyotlarini doimiy avtomatlashtirish orqali tub o'zgarishlar ro'y bermoqda.. Ushbu integratsiya avtomatlashtirishni oshirishga, aloqa va o'z-o'zini nazorat qilishni yaxshilashga, shuningdek, inson aralashuvisiz muammolarni tahlil qilish va tashxislash imkonini beradigan aqlli sanoatni yuzaga keltiradi. Sanoat 4.0 nafaqat ishlab chiqarish jarayonini, balki sanoatda boshqaruv, yetkazib berish jarayoni hamda marketing tadqiqotlarining raqamlashishini ham o'z ichiga oladi.

Sanoatni raqamlashtirish "aqlli" korxonalarga mijozlarning talabiga to'la mos keladigan mahsulotlar yaratishga imkon beradi. Bu konsepsiyaning ijobiy jihatlaridan biridir. Lekin, raqamlashishning salbiy jihati ham mavjuddir. Bunday korxonalarda ishlab chiqarish jarayoni deyarli inson aralashuvisiz amalga oshiriladi. Bu esa ishsizlik darajasining oshishiga olib keladi. Bu holda mamlakatlar mehnat resurslarining malakasini oshirishi, ularni zamon talabiga javob beradigan kasblarga yo'naltirishi darkor. Ammo ushbu jihatlar raqamlashtirishning ahamiyatini kamaytirmaydi.

Xulosa o'rnida shuni aytib o'tish kerakki, sanoat korxonalarini raqamlashtirish uchun eng avvalo raqamli infratuzilmani yaratish, O'zbekiston Respublikasi hududini yuqori darajadagi global internet tarmog'iga ulanish imkoniyatlarini bosqichma-bosqich ta'minlash, hamda raqamli iqtisodiyot talablariga javob beradigan kadrlarni tayyorlash va ularning malakalarini doimiy ravishda oshirib borish zarurdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Rasuljon, T., Sulaymanov, A., Madaminova, G., & Agzamov, S. U. (2022). GRINDING OF MATERIALS: MAIN CHARACTERISTICS. International Journal of Advance Scientific Research, 2(11), 25-34.
2. Alizafarov, B., Madaminova, G., & Abdulazizov, A. (2022). Based on acceptable parameters of cleaning efficiency of a rotor-filter device equipped with a surface contact element. Journal of Integrated Education and Research, 1(2), 36-48.
3. Gulmiraxon, M., Muhammadqodir, Y., Ravshanbek, M., & Nikita, L. (2022). Analysis of the dispersion composition of dust particles. Yosh Tadqiqotchi Jurnali, 1(6), 70-79.
4. Ikromaliyevnab, M. G. (2022). NEW DESIGN OF WET METHOD WET CLEANING BLADE-DRUM DEVICE. American Journal Of Applied Science And Technology, 2(05), 106-113.
5. Мадаминова, Г. И. (2022). ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ ПО ОПРЕДЕЛЕНИЮ КОЭФФИЦИЕНТОВ

СОПРОТИВЛЕНИЯ БАРАБАННОГО АППАРАТА МОКРОЙ ПЫЛЕОЧИСТКИ. *Universum: технические науки*, (10-4 (103)), 46-52.

6. Мадаминава, Г. И. (2022). Исследования по определению контактных поверхностей пыли. *Universum: технические науки*, (5-7 (98)), 63-67.

7. Karimov, I., Tojiyev, R., Madaminova, G., Ibroximov, Q., & Xamdamiyov, O. T. (2021). WET METHOD DUST REMOVER BLACK DRUM DEVICE. *BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI*, 1(5), 57-63.

8. Abduraxmon, S., Gulmiraxon, M., Ismoiljon, X., Bekzod, A., & Muhammadbobur, X. (2022). CALCULATION OF THE ROTATION SPEED OF THE CLINKER CRUSHING MILL. *Conferencea*, 12-19.

RAQAMLI MARKETING TUSHUNCHASI, MAQSADLARI VA AHAMIYATI

i.f.n. Ko'chimov Abdujamil Hamraqulovich

O'zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali

Suyunov Abbos Ilyos o'g'li

O'zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali talabasi

kuchimov7474@jmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli marketing tushunchasi ochib berilib, uning maqsadlari hamda bugungi kundagi dolzarb ahamiyati borasida so'z yuritilgan. Bundan tashqari maqola orqali ijtimoiy tarmoq strategiyasining bosqichlari bilan tanishishingiz mumkin.

Kalit so'zlar: Raqamli marketing, ijtimoiy tarmoq, reklama, maqsadli auditoriya, veb-sayt, ilova, internet, kontent, brend.

Raqamli marketing - bu kompaniyalar o'z mijozlariga murojaat qilish va ular bilan muloqot qilish usulidir. Bu asosan internet va boshqa raqamli kanallar, masalan, ijtimoiy tarmoqlar orqali amalga oshiriladi. Raqamli marketingning maqsadi veb-saytingiz yoki ilovangizga imkon qadar ko'proq odamlarni jalb qilish va brendingiz, mahsulotingiz yoki xizmatyngiz haqida xabardorlikni oshirishdir. So'nggi bir necha yil ichida an'anaviy marketingdan raqamli marketingga sezilarli siljish yuz berdi. An'anaviy marketing gazetalar, jurnallar yoki televideniya reklamalari kabilarni o'z ichiga oladi va u bugungi kunda ham muhim va keng qo'llanilmoqda. Raqamli marketing, boshqa tomondan, hozirda marketingning ustun shakli bo'lib, uni to'g'ri yo'lga qo'yish mahsulotingiz muvaffaqiyati uchun muhimdir.

Raqamli marketingning ajoyib jihatlaridan biri shundaki, siz qanchalik yaxshi ishlayotganingizni osongina ko'rishingiz va ishlashingizni o'lchashingiz mumkin. An'anaviy marketing bilan buni qilish biroz qiyinroq bo'lishi mumkin. Masalan, raqamli marketing kompaniyalari yordamida siz kontentingizni ko'rayotgan odamlar sonini, ular kimligini va ular siz bilan qanday munosabatda bo'layotganini ko'rishingiz mumkin. Raqamli marketingning boshqa ko'plab afzalliklari bor. Birinchidan, raqamli